

מיכאל וברכה חיוטין. הערכה גדולה לתכנון הקיבוצים ■ צילום: ארדון בריחמה

הקיבוץ כמופת אדריכלי ספר חדש מחמיא לתכנון הקיבוצי, כמבטא אידיאולוגיה אוטופית

מחקרם-ספרם של זוג האדריכלים, מיכאל וברכה חיוטין, "אדריכלות החברה האוטופית" (הוצאת "מגנס") - מלבד היותו מקיף, מרתק ומחכים, גם מביע הערכה גדולה לתכנון האדריכלי של הקיבוצים (והמושבים), כמבטא האוטופיה והאידיאולוגיה שלהם. "אדריכלות מסוג זה לא קיימת ולא נוצרה בשום

מקום בעולם", אומר מיכאל חיוטין. "בהיסטוריה

האנושית מוכרים עוד בעלי חזון שהציעו תוכניות פיזיות למודל האוטופי-חברתי, כפי שראו אותו, אבל הקיבוצים הם המקרה היחיד

בהיסטוריה, בו נוצרה

מסה אדירה של יישובים

אוטופיים, שתוכננו

על-פי אידיאולוגיה

- האידיאולוגיה

הקומונלית".

באחד מפרקי הספר

מתוארים השינויים

והגלגולים שעברו

המגורים בקיבוץ. לא

הכול, אפוא, היה פרי

תכנון מוקדם.

מיכאל חיוטין:

"אדרבה. מבנה

המגורים הוא דוגמה לשינוי

מתוך התגמשות מבורכת בתכנון האדריכלי

הקיבוצי. בראשיתו היה בניין מגורים משותף

לכלל החברים, שהמה ככוורת, ללא פרטיות

מינימאלית. לימים הכירה החברה הקיבוצית

בלגיטימיות של הגדרת הטריטוריה הפרטית,

וקבעה כי יש לייעד לחבר 'תא בתוך דירה'. בשלב

נוסף, חולקה הדירה לשניים-שלושה חדרים בעלי

פונקציה מוגדרת, בהשפעת המעבר מחברה בעלת

עקרונות קומונליים קשוחים, לחברה השואפת

לאפשר לפרט חיים פרטיים, ומחברה שראתה

בפרט אטום המרכיב את היסוד החברתי,

לחברה שהכירה בחשיבות המשפחה כאלמנט

בסיסי המרכיב את החומר הקומונלי. אחד

המבחנים של יישוב אידיאלי לחברה אוטופית,

הוא יכולתו לעמוד בשינויים חברתיים. הקיבוץ,

כפי שמוכיחה הדוגמה הנ"ל של מבנה המגורים,

היה גמיש לשינוי, ולכן הוא הצלחה. התמורות

החברתיות בקיבוץ כיום מחייבות גם שינוי פיזי,

שקשור בהליכים בירוקרטיים לא פשוטים, אבל

אפשריים, ובחלקם כבר מתקיימים. אגב, אני,

אישית, אוהב את הקיבוץ הישן".

מאיפה אתה מכיר אותו?

"התחנכתי בגן-שמואל".

